

За странке је то био велики дан. Али бирачи ни издалека нису показали сличан ентузијазам.

Ако оставимо по страни малени Косјерић, са његовим локалним специфичностима (велика излазност, СПО, Г17 и НС као самостални политички фактори), ванредни локални избори на Вождовцу и у Земуну транспарентно су показали шта већина грађана у овом тренутку мисли о српској политици и политичарима. Ових дана ће удружени снаге овдашње политичке елите (међусобно љуто завађене, али увек солидарне у одбрани свог монопола и заједничких олигархијских интереса) покушати да у други план гурну и релативизују овај основни политички утисак након недељног гласања. Говориће се како тако мала излазност није ништа чудно, а још мање лоше, подсећаће нас како је слично стање и у стабилним – западним – демократијама и малтене закључивати да је овако мали одзив бирача најбољи доказ да смо коначно „ушли у зону консолидоване демократије“, односно, коначно почели да личимо на „сав нормалан свет“.

Проблем политичке апатије, смањеног учешћа и угрожене легитимности демократских институција итекако мучи и тај велики демократски свет којем Србија мање-више неуспешно тежи, али тамо никоме на памет не пада да у малом одзиву препознаје знаке политичке стабилности, већ пре симптоме кризе политичког поверења и демократије. Уосталом, поводом јуче завршених избора за Европски парламент, једно од питања које је највише бринуло званичнике и аналитичаре био је управо мали одзив бирача („најмањи у историји ЕУ“). А на тим изборима је излазност била скоро десет одсто већа него на овим који су истог дана одржани у Београду.

У ДС-у ће вероватно покушати да се теше овом малом излазношћу, као и чињеницом да свуда у демократском свету владајуће странке углавном доста лоше пролазе на изборима који се одржавају на средини или у току мандата. Међутим, у Србији то уопште није тако. Из добро нам познатих разлога, овде власт по правилу побеђује на локалним изборима и зато воли да их организује, често и по цену сумњивог политичког инжењеринга. Зато је неуспех Коалиције за европску Србију, заправо, много већи него што се на први поглед чини – баш као и победа напредњака. А да не би неочекивано доброг резултата традиционално потцењене коалиције око СПС-а, као и замало потпуног бродолома традиционално прецењеног ЛДП-а, тешка ноћ у редовима владајуће странке била би зацело још тежа и мучнија.

За Николића и његов СНС ови локални избори су били прави „дан Д“. Дан који су дуго чекали и за њега се припремали – и на концу којег су могли да буду задовољни отприлике као и савезници на плажама Нормандије на крају оног правог „дана Д“, пре 65 година. Ништа још није готово, али се победа ипак назире. Напредњаци су дословно гладни власти. И спремни су да иду на све – и преко свега – да би се власти докопали.

За интерну расправу унутар владајуће коалиције и странке остаје дилема ко је и због чега – са којом скривеном намером или са којом дилетантски погрешном проценом – Николићу и Вучићу поклатио овај политички пенал који су они, искусни какви јесу, рутински реализовали. Није ту опште реч о власти у две, ма колико велике и важне београдске општине. Ради се о томе да је након недељног гласања дефинитивно са дневног реда скинута свака прича о (не)легитимности напредњачког посланичког клуба у републичкој скупштини. (Наравно, формално правно гледано, ништа се ту није променило. Али политички гледано, вероватно чак ни радикали више неће смети потезати питање парламентарног статуса Николића и другова.)

Други разлог за радост напредњака јесте убедљив земунски тријумф над СРС-ом у великом радикалском дербију, чиме је, опет, до даљњег, односно до евентуалног Шешељевог повратка са хашког службеног пута, са дневног реда скинута свака неизвесност о томе ко је већински баштиник радикалског бирачког тела. И коначно, земунски и вождовачки резултати у потпуности су оправдали напредњачки предизборни слоган, готово генијалан у својој једноставности и ефектности („Једино СНС може да победи ДС“) и од сада па све до неких будућих парламентарних избора овај слоган и ови резултати представљаће непрестани ветар у напредњачка политичка једра.

Заправо, Николић и Вучић ће сада покушати да Тадићу и Демократама чине све оно што су претходних година демократе чиниле њима и ДСС-у. Из релативно удобне опозиционе заветрине, позиваће наизменично на национални консензус и националну поларизацију, демагошки критиковати актуелну власт, симулирати радикалну алтернативу и сакупљати политичке поене. А при томе, у ДС-у до самог краја неће бити сасвим начисто да ли су им то највећи политички ривали или, пак, будући савезници.

На готово беспрекорном напредњачком тријумфу постоје само две сенке. Као прво, Радикали јесу више него убедљиво побеђени, али, са двоцифреним резултатом у Земуну, још увек нису и дефинитивно политички ликвидирани – иако им, са или без Шешеља, свакако предстоје тешки дани. И друго, с обзиром на неочекивано добар резултат коалиције око СРС-а, као и мање-више стабилну позицију ДСС-а, очигледно је да до даљег нема ништа од оног често помињаног и још чешће призиваног

„укрупњавања“ политичке сцене, односно њеног свођења на неку врсту бипартизма са ДС и СНС као српским варијантама онога што у политичком животу САД представљају Демократе и Републиканци.

Иако су се са својим „принципијелним радикализмом“, помало зафарбали у ћошку српске политичке арене, Коштуничини народњаци су показали да су гласине о њиховој смрти, што би рекао Марк Твен, „још увек мало преурањене“, док су Дачићеви и Антићеви социјалисти још једном осрамотили већину истраживача јавног мњења. Владајуће демократе су добиле једну осредњу политичку пацку, напредњаци су добили озбиљну шансу, а читава политичка елита озбиљан шамар. А ко је из свега извукао већу поуку видећемо ускоро.